

Rumunsko - základné informácie

Napísal Administrator
Streda, 19 November 2008 14:40

Prinášame zopár rôznorodých informácií o Rumunsku

Hlavné mesto: Bukurešť
Rozloha: 237,500 km²
Počet obyvateľov: 22,835,000 (1995)
Hustota obyvateľstva: 96 ľudí na kilometer štvorcový
Prírodný prírastok: -0.3 % (1990-1995)
Urbanizácia: 55.4 % (1995)

Sídla + počet obyvateľov:

Bukurešť - 2,090,000 (1995)
Constanta - 350,476 (1992)
Iasi - 342,994 (1992)
Timisoara - 334,278 (1992)
Cluj-Napoca - 328,008 (1992)
Galati - 325,788 (1992)

Rumunsko - základné informácie

Napísal Administrator
Streda, 19 November 2008 14:40

Brasov - 323,835 (1992)
Craiova 303,520 (1992)
Ploiesti 252,073 (1992)

Priemerná dĺžka života:

Celková - 70 rokov (1995)
Ženy - 73 rokov (1995)
Muži - 67 rokov (1995)

Úmrtnosť **dojčiat:** 0.26 %

Gramotnosť: 98 % (1995)

Etnické zloženie:

Rumuni - 89.1 %
Maďari - 8.9 %
Nemci - 0.4 %
Ukrajinci, Srbi, Rómovia, Chorváti, Rusi, Turci - 1.6 %

Jazyky:

Rumunčina (oficiálny), Maďarčina, Nemčina, Rómština

Náboženské zloženie:

Rumunskí ortodoxní - 70 %
Rímsko katolíci - 3 %
Gréko katolíci - 3 %
Protestanti - 6 %
Neveriaci - 18 %

Typ vlády: Republika

Nezávislosť: 1881 (od Turecka); republika vyhlásená 30 Decembra 1947

Ústava: 8 December 1991

Volebné právo: Všeobecné od 18 rokov

Členstvo v medzinárodných organizáciách:

ACCT, BIS, BSEC, CCC, CE, CEI, EBRD, FAO, G-9, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICFTU, ICRM, IFAD, IFRC, ILO, IMF, IMO, INMARSAT, INTELSAT, INTERPOL, IOC, IOM (pozorovateľ), ISO, ITU, LAIA (pozorovateľ), NACC, NAM (host'), NSG, OAS (pozorovateľ), OSCE, PCA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UPU, WCL, WEU, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WToO, WTrO, ZC

Ekonomika:

Hrubý domáci produkt (HDP) - US\$25.97 miliárd (1993)

HDP na 1 obyvateľa - US\$833 (1992)

Mena: 1 lei (L), pozostávajúci zo 100 bani

Export:

Kov a kovové výrobky, minerálne výrobky, textil, elektrické prístroje a vybavenie

Import:

Minerály, stroje, textil, poľnohospodárske výrobky

Hlavní obchodní partneri pre export:

Európska Únia, východná a stredná Európa, Európske Združenie Voľného Obchodu (EFTA), Rusko, Japonsko, USA

Hlavní obchodní partneri pre import:

Európska Únia, východná a stredná Európa, Európske Združenie Voľného Obchodu (EFTA), Rusko, Japonsko, USA

Priemysel:

Baníctvo, drevospracujúci, konštrukčné materiály, hütnictvo, chemický, potravinársky, ropný

Rumunsko - základné informácie

Napísal Administrator
Streda, 19 November 2008 14:40

Polnohospodárstvo:

Hlavne pšenica a kukurica; ostatné produkty - cukrová repa, slnečnicové semená, zemiaky, mlieko, vajcia, mäso, hrozno

Nerastné suroviny:

Ropa (zásoby obmedzené), drevo, zemný plyn, uhlie, železná ruda, soľ

Narodnostné menšiny:

Rómovia - Pochádzajú zo severozápadnej Indie okolo 5ého storočia NL, žili v Európe viac než 500 rokov. Majú sklon žiť oddelene od Rumunov a ostatných etnických skupín. Hoci majú bohatú tradíciu a hudobnú kultúru, a sú zruční remeselníci, Rómovia sú všeobecne chudobní, nevzdelaní, nezamestnaní, a objekt diskriminácie.

Ostatné menšiny - Nemci, Ukrajinci, Srbi, Chorvati, Rusi, a Turci. Nemeckého obyvateľstva ubúda pretože veľa ich emigrovalo späť do Nemecka.

Jazyk:

Oficiálny jazyk je rumunčina, jazyk patriaci do rovnakej jazykovej rodiny ako taliančina, francúzština, španielčina a portugalčina. Nemci a Maďari hovoria vlastným jazykom, a Rómovia hovoria rómčinou, takisto aj množstvom dialektov.

Počas Čaučeskovho režimu, náboženské organizácie boli starostlivo regulované, ale sloboda vierovyznania bola obnovená v 1989. Taktiež mnoho rodín bolo pod obrovským tlakom: veľa detí bolo daných do sirotincov, a tisíce mestských rodín bolo presťahovaných do odporne moderných bytov s minimom príležitostí. Tiež boli oficiálne len tri štátne sviatky: Nový rok (1 a 2 Januára), Deň práce (1 a 2 Máj), Deň národného oslobodenia (23 a 24 Augusta). Náboženské sviatky neboli oficiálne a oslavovali sa len súkromne.

Teraz ľudia môžu otvorene oslavovať všetky náboženské sviatky, a oficiálnymi sa stali aj Vianoce a Veľká noc. Rumunský národný deň je teraz 1 December. Značí deň v 1918 po 1.svetovej vojne keď Rumunsko obdržalo územie ktoré zdvojnásobilo jeho rozlohu.

Pod novou Ústavou od 1991, prezident, ktorý je priamo volený na 4-ročné obdobie, je hlavou štátu a menuje premiéra. Dvojkomorový zákonodarný zbor pozostáva zo senátu (143 členov) a poslaneckej komory (341 členov), ktorí sú volení na 4-ročné obdobie.

História:

Vďaka spojenectvu s Francúzskom a Veľkou Britániou v 1. svetovej vojne, Rumunsko obdržalo Bezarábiu od Ruska a 3 provincie z porazeného Rakúsko-Uhorska. Toto viac než zdvojnásobilo jeho územie ale odcudzilo ho od susedov. Čoskoro po začatí 2. svetovej vojny Rumunsko bolo prinútené vrátiť väčšinu obdržaného územia. Potom sa spojilo s Nemeckom a v 1941 spoločne s Nemeckou armádou napadlo ZSSR. V 1944 Rumunsko pretúpilo na stranu Dohody a ruské vojská okupovali územie. Rumunsko sa dostalo pod sovietský vplyv, kráľovstvo bolo zrušené a bol nastolený komunistický režim Gheorghia Gheorghia-Dej. On bol úspešný v spoločnom vedení v 1965 ktorej sa čoskoro stalo diktatúrou Nikolasa Čaučeska, ktorý sa stal prezidentom v 1967. Čaučesko sa rozišiel so ZSSR a nastolil národný komunizmus. Vládal ako diktátor a upevnil silu Čaučeskovho klanu. Počas 1970 Rumunsko si mohutne požičiavalo od západných veľmocí aby sa mohli financovať Čaučeskové grandiózne plány. Počas 1980 zmenil kurz a začal sa koncentrovať na splácanie obrovských dlhov, nehľadiac pri tom na ťažkosti s ktorými sa potýkal jeho ľud. Korupcia a potláčanie ľudských práv boli rozšírené.

V 1988 Čaučesko vyhlásil plán zničiť 7000 dedín a presťahovať ľudí do moderných poľnohospodársko-priemyselných komplexov. Keď v 1989 vlna demokracie prechádzala Európou, Čaučesko sľuboval, že v Rumunsku sa nič nezmení. Avšak v decembri vyšli ľudia do ulíc demonštrovať. Konfrontácia bezpečnostných zložiek s davom prepukla do vzbury a ľudia obsadili niektoré vládne budovy. 22. decembra vojsko prestúpilo na stranu ľudu a začalo podporovať revolúciu, a režim padol po niekoľkých dňoch bojov. Čaučeska a jeho ženu popravili, a Národný oslobodzovací front prevzal kontrolu. Zrušili obmedzenia a zorganizovali voľby. Vodca Národného oslobodzovacieho frontu Ion Iliescu vyhral voľby v 1990, napriek jeho blízkemu vzťahu k bývalému režimu. Iliescova vláda obmedzila ľudské práva; avšak, niektoré demokratické reformy boli prijaté, vrátane deklarácie slobody slova. Dvojkomorový parlament bol zvolený a vytvoril novú ústavu ktorá bola ratifikovaná v decembri 1991. V septembri 1992 Iliescu bol znovu zvolený za prezidenta.

Iliescu prehral voľby v Novembri 1996 s Emilom Constantinescom, reformne orientovaným, z demokratickej strany. Nový pravo-stredný prezident okamžite urýchlil reformy voľného obchodu, spustil anti-korupčnú kampaň, a aktivoval snahu o členstvo v NATO.

Reformy voľného obchodu sa pod Iliescom hýbali veľmi pomaly. Prezident Constantinescu dramaticky zvýšil rýchlosť reforiem, vrátane privatizácie, uvoľnenia cien, a posilnenia zahraničných investorov. Menou bol lei. Bol uzákonený 8-hod. pracovná doba.

Rumunsko - základné informácie

Napísal Administrator

Streda, 19 November 2008 14:40

Doprava a komunikácie:

Verejná doprava v mestách je efektívna a lacná. Železničná sieť spája väčšie mestá, ale vlaky su slabo udržiavané a nie sú vykurované v zime. Vo vidieckých oblastiach cestovanie bicyklom, koňmo alebo na somárovi nie je neobyčajné. Niekoľko ľudí vlastní autá. V mestských oblastiach veľa ľudí má telefóny, ale komunikačné možnosti na vidieku sú obmedzené. Často jediný zdroj informácií je televízia. Noviny sú vzácne mimo miest. Majú slobodu tlače.

Vzdelanie:

Povinná školská dochádzka je 8-ročná, povinná a bezplatná. Študenti si potom hľadajú zamestnanie alebo sa pripravujú na vysokoškolské vzdelanie. Veľa študentov ukončí školu skôr než po požadovaných 8. rokoch.. Študenti vysokých škôl sú hlavní podporcami politickej zmeny.

Fyzicko-geografická charakteristika:

Rumunsko sa nachádza vo východnej Európe. Susedí s Ukrajinou na severe, s Moldavskom na východe, s Bulharskom na juhu, so Srbskom na juhozápade, s Maďarskom na západe a Čiernym morom na juhovýchode.

Povrch krajiny je rozmanitý. Transylvánska náhorná plošina, ktorá pokrýva väčšinu stredu Rumunska, je veľmi hornatá vo viacerých častiach, ale má tiež široké údolia a rozsiahle svahy. Je skoro úplne obklopená pohoriami, Karpatami na severe a juhu. Moldoveanu, najvyšší vrch v krajine, sa nachádza v Transylvánskych Alpách na juhu; tieto Alpy pokračujú na juh k Dunaju ako pohorie Banat. Menšie pohorie Bihor sa nachádza západne od plošiny.

Zvyšné územia sú prevažne nížiny. Na západe sú nížiny Tisy, ktoré sú obyčajne pripisované Banatu, blízko hraníc Juhoslávie, a Crisana-Maramures, blízko k Maďarsku. Najrozsiahlejšie roviny sú Valašská nížina a Pobrežná, ktoré sa nachádzajú medzi Transylvánskymi Alpami a Bulharsko, a Moldavskom, východne od Karpát.

Rieky:

Najdôležitejšia rumunská rieka je Dunaj. Tvorí východnú časť hraníc s Juhosláviou a väčšiu časť hraníc s Bulharskom. Údolie nižšieho toku Dunaja a jeho delta sú veľmi bahnité. Ostatné rieky, všetky súčasť Dunajského systému sú: Maros, Prut, Olt, a Siret. Rumunsko má veľa malých sladkovodných horských jazier, ale najväčšie jazerá sú

Rumunsko - základné informácie

Napísal Administrator
Streda, 19 November 2008 14:40

slanovodné lagúny na pobreží Čierneho mora; najväčšie z nich je jazero Razelm.

Podnebie:

Transylvánska plošina, Karpaty a západné nížiny majú teplé letá a studené zimy s rekordnými teplotnými extrémami od -37°C do 38°C . Valašská, Moldávská, a Dobrujanská nížina majú teplejšie letá a príležitostne aj studené teploty v zime. Rekordné teploty v Bukurešti a nížinách sú -24°C a 39°C . Priemerné zrážky: 508 milimetrov na rovinách a od 508 do 1,016 milimetrov v pohoriach.

(Informácie sú z r. 2003)